

Sygn. akt I C 622/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Piszcu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Magdalena Łukaszewicz
Protokolant:	sekr. sądowy Judyta Masłowska

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2017 r. w Piszcu

sprawy z powództwa A. M.

przeciwko K. M.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

o r z e k a :

I. Oddała powództwo.

II. Odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu.

Sygn. akt IC 622/16

UZASADNIENIE

A. M. w dniu 5 września 2016 roku wystąpił z powództwem przeciwko K. M. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy sprzedaży zawartej pomiędzy J. M. a pozwaną. Umowa została zawarta 26 listopada 2015 roku i dotyczyła przeniesienia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu położonego w P. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Piszcu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

W uzasadnieniu powód podał, że w wyniku wydania postanowienia Sądu Rejonowego w Szczytnie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w P. z dnia 6 listopada 2014 roku w sprawie o podział majątku spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu przypadło J. M.. Sąd postanowił zasądzić od J. M. na rzecz A. M. kwotę 60 000 złotych tytułem spłaty płatną w ciągu 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Powód wskazał, że nie uzyskał od J. M. zapłaty zasądzonej kwoty, wobec czego w jego opinii słusznym jest dochodzenie wierzytelności od K. M., która w wyniku umowy sprzedaży z dnia 26 listopada 2015 roku zawartej z J. M. przed notariuszem J. S. (Rep. A nr (...)) nabyła spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego, które wcześniej stanowiło majątek wspólny powoda i matki pozwanej.

Zdaniem powoda zawarcie umowy sprzedaży miało na celu wyzbycie się majątku z uwagi na chęć uniknięcia konieczności spłacenia wierzytelności przez J. M., która w wyniku czynności prawnej stała się niewypłacalna. W ocenie powoda J. M. wraz z pozwaną K. M. działały z pełną świadomością pokrzywdzenia powoda.

A. M. powołał się na fakt, iż K. M. jest córką J. M., z którą łączy ją bliskie relacje wobec czego uzasadnione jest zastosowanie art. 527 § 3 k.c.

Ze stanowiskiem A. M. nie zgodziła się powódka, która wniosła o oddalenie powództwa w całości.

K. M. przyznała, że nabyła od J. M. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego usytuowanego w budynku mieszkalnym przy ul. (...) w P.. Ponadto, pozwana nie kwestionowała faktu istnienia wierzytelności w kwocie 60 000 złotych, którą J. M. obowiązana jest zapłacić powodowi.

W ocenie K. M. brak jest podstaw do uznania czynności prawnej sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu za bezskuteczną z uwagi na brak świadomości działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela. Pozwana zawierając umowę sprzedaży działała w dobrej wierze, gdyż mając na uwadze złą sytuację majątkową J. M. uniemożliwiającą dokonanie spłaty powoda, zaproponowała odkupienie przedmiotowego mieszkania. K. M. zaproponowała kwotę ustaloną w toku postępowania o podział majątku wspólnego rodziców, co miało być wyrazem pomocy matce w spłacie A. M..

Co więcej, zdaniem K. M. należy poddać w wątpliwość przesłankę dotyczącą działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, bowiem zgodnie z wiadomościami posiadanymi przez pozwaną, J. M. zamierzała dokonać spłaty powoda.

Sąd ustalił, co następuje.

J. M. - matką pozwanej K. M.- na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Szczytnie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w P. została zobowiązana do zapłacenia kwoty 60 000 złotych tytułem spłaty na rzecz powoda A. M..

26 listopada 2015 roku na podstawie umowy sprzedaży zawartej przed notariuszem J. S. (Rep. A nr (...)) K. M. nabyła spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu od J. M. za kwotę 120 000 złotych.

(okoliczności bezsporne, dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Szczytnie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w P. z 06.11.2014 r. akt sprawy VI Ns 133/13 k. 9-10, wypis aktu notarialnego umowy sprzedaży k. 62-67)

J. M. otrzymała od K. M. kwotę 120 000 złotych w formie przelewów na rachunek bankowy.

W okresie od stycznia 2016r. J. M. zachorowała i poniosła koszty leczenia w P. (...) w USA w kwocie 7 972,53 \$.

Ponadto pieniądze uzyskane ze sprzedaży prawa do lokalu mieszkalnego wydatkowała częściowo na wydatki związane z leczeniem córki U. W..

(dowód: rachunki za świadczenia lekarskie k. 82, zaświadczenie o chorobie U. W. k. 109-110, zeznania świadków: U. W. k. 151-152, J. M. k. 153-154)

Sąd zważył, co następuje.

Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika została przewidziana w art. 527-534 k.c., na podstawie których wierzyciel może domagać się spełnienia świadczenia od osób trzecich po zaistnieniu określonych przesłanek tj.: istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią oraz działanie osoby trzeciej w złej wierze. Do zaistnienia podstaw uwzględnienia powództwa dotyczącego uznania czynności prawnej za bezskuteczną powyższe przesłanki muszą wystąpić łącznie.

W przedmiotowej sprawie kwestią niebudzącą wątpliwości była wierzytelność w kwocie 60 000 złotych, którą J. M. winna zapłacić powodowi. Bezspornym był również fakt dokonania czynności prawnej przez J. M., czyli dłużniczkę, na rzecz K. M., w wyniku której pozwana nabyła spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego.

Świadomość pokrzywdzenia wierzyciela zachodzi, gdy dłużnik wie, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i że z tego powodu wierzyciel będzie miał trudności z zaspokojeniem wierzytelności.

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił między innymi w oparciu o zeznania świadków: I. B., A. C., A. G., U. W., J. M.. Świadczyli oni w sposób jednolity zeznali, że jednym z powodów zawarcia umowy sprzedaży przez J. M. była chęć spłaty byłego męża. W chwili dokonywania czynności umowy sprzedaży zamiarem J. M. była całkowita spłata powoda, o czym pozwana była przekonana z uwagi na zapewnienia matki. Świadczyli również, iż po sprzedaży prawa do lokalu mieszkalnego J. M. zachorowała, a w związku z brakiem ubezpieczenia poniosła znaczne koszty leczenia. Nadto partycypowała również w kosztach leczenia córki U. W..

Zdaniem Sądu powyższe zeznania wykazały, iż dłużnik J. M. w chwili zawierania umowy sprzedaży z córką nie miała świadomości i zamiaru pokrzywdzenia wierzyciela A. M., ponieważ pieniądze uzyskane od córki miały być przeznaczone na spłatę byłego męża. Strona powodowa nie przedstawiła żadnych dowodów potwierdzających, że dłużnik J. M. dokonała czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, co zgodnie z doktryną powinno towarzyszyć J. M. w chwili zawierania umowy sprzedaży.

Zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 6 k.c. ciężar dowodu spoczywa na osobie, która wywodzi z tego faktu skutki prawne, zatem wykazanie zaistnienia przesłanej z art. 527 kc spoczywało na powodzie.

Sąd podzielił również zeznania świadka M. R., które potwierdziły istniejący w rodzinie M. konflikt, jednakże świadek ta nie miała żadnej wiedzy na temat okoliczności towarzyszących zawarciu umowy kupna - sprzedaży własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego.

Na marginesie zauważyć należy, iż nawet w przypadku przyjęcia, iż dłużnik J. M. działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela w przedmiotowej sprawie koniecznym było wykazanie, iż pozwana o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Wykazanie, iż osoba trzecia wiedziała, że dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela ułatwia domniemanie prawne z art. 527§3 kpc. Domniemanie to może być jednak wzruszone przez dowód przeciwny, co miało miejsce w przedmiotowej sprawie. Świadczyli bowiem, iż pozwana była przekonana o tym, że pieniądze ze sprzedaży przekazane matce zostaną przeznaczone na spłatę ojca. A zatem w chwili dokonywania czynności pozwana nie miała powodów, by sądzić, że J. M. nie spłaci A. M.. Jak wynika z załączonych do akt dokumentów i zeznań świadków dopiero w styczniu 2016r. J. M. zachorowała i w okresie późniejszym musiała ponieść związane z tym koszty leczenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż pozwana wykazała, iż mimo bliskich relacji łączących ją z matką, nie mogła wiedzieć, iż J. M. nie spłaci ojca i nawet przy dołożeniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć, gdyż wszyscy jej krewni byli przekonani, iż pieniądze ze sprzedaży lokalu mieszkalnego zostaną przeznaczone na spełnienie zobowiązania wobec A. M..

W świetle okoliczności niniejszej sprawy opisany materiał dowodowy w ocenie Sądu nie jest wystarczający do uznania przedmiotowej umowy sprzedaży za bezskuteczną, wobec czego powództwo zostało oddalone.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu to strona przegrana ponosi koszty procesu. Odstępstwo od tej zasady stanowi art. 102 k.p.c., którego zastosowanie pozwala na zasadzie słuszności nie obciążać przegrywającego kosztami w ogóle mając na uwadze szczególne okoliczności. To czy dana sytuacja ma charakter szczególny podlega swobodnej ocenie przez Sąd przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności konkretnej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt V CZ 133/2012). W ocenie Sądu przedmiotowa sprawa ma charakter wypadku szczególnie uzasadnionego, który daje podstawę do nieobciążania strony powodowej kosztami należnymi stronie pozwanej. Przepis art. 102 k.p.c.

pozostawia – ze względów słuszności – sądowi pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, w sytuacji gdyby zastosowanie zasady odpowiedzialności za wynik (art. 98 k.p.c.) nie dało się pogodzić z zasadami słuszności. Do kręgu okoliczności, które uzasadniają przesłankę wypadku szczególnie uzasadnionego zaliczyć należy zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, w tym charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu sądu oraz subiektywne przekonanie strony o zasadności jej roszczeń, jak i fakty będące „na zewnątrz procesu”, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Sąd wziął pod uwagę fakt, że A. M. utrzymuje się z emerytury w kwocie 510,82 złotych, co stanowi jego jedyne źródło utrzymania. Należy podkreślić, że zła sytuacja majątkowa stanowiła już na wstępie procesu podstawę do zwolnienia od ponoszenia kosztów w całości. Szczególnie trudna sytuacja życiowa i materialna przesądza o zastosowaniu odstępstwa od obciążania kosztami procesu z art. 102 k.p.c., co ma odzwierciedlenie w orzecznictwie (postanowienie Sadu Najwyższego z 23 stycznia 2013 r., sygn. akt I CZ 128/2012). W związku z powyższymi okolicznościami dotyczące subiektywnego przekonania strony powodowej o zasadności wystąpienia z przedmiotowym pozwem, charakter sprawy w powiązaniu z trudną sytuacją materialną, dają podstawę do przyjęcia, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególne okoliczności, które pozwalają – mimo przegrania przez powoda tego procesu – do odstąpienia od obciążania go kosztami procesu należnymi stronie pozwanej.